

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 6To/54/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8117012278
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 05. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Emil Dubňanský
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2018:8117012278.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Emila Dubňanského a sudcov JUDr. Jaroslava Bugeľa a JUDr. Petra Farkaša na neverejnom zasadnutí konanom dňa 14. mája 2018, v trestnej veci obž. Q. O. pre prečin poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. a), ods. 4 písm. b/Tr. zákona, o sťažnosti prokurátora proti uzneseniu Okresného súdu Prešov sp. zn. 4T/123/2017 zo dňa 28.11.2017, takto

rozhodol:

Podľa § 194 ods. 1 písm. a/ Tr. poriadku **z r u š u j e** napadnuté uznesenie a

podľa § 215 ods. 1 písm. b/ Tr. por. **z a s t a v u j e** trestné stíhanie obvinenej Q. O., nar. XX. X. XXXX v O., pre skutok kvalifikovaný obžalobou prokurátora Okresnej prokuratúry v Prešove, sp. zn. 1 Pv 459/15/7707 ako prečin poškodzovanie veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. a), ods. 4 Trestného zákona, ktorého sa mala dopustiť tak, že

dňa 20.04.2011 v meste Prešov ako darca uzatvorila darovaciu zmluvu s obdarovaným M. O., ktorou previedla nehnuteľný majetok nachádzajúci sa v k. ú. Beniakovce zapísaný na LV č. XXX, a to rodinný dom so súpisným číslom XXX stojaci na parcele registra CKN č. XXX/XX, pozemok parcely registra CKN č. XXX/XX o výmere 723 m² - zastavané plochy a nádvorcia, pozemok parcely registra CKN č. XXX/XX o výmere 159 m² - zastavané plochy a nádvorcia, pozemok parcely registra CKN č. XXXX/XX o výmere 214 m² - ostatné plochy v celkovej hodnote 143.000,- EUR na syna M. O., bytom V. XX, O., kde k povoleniu vkladu došlo Rozhodnutím Správy katastra Košice - okolie, číslo vkladu: V XXXX/XX zo dňa 22.06.2011, a to aj napriek tomu, že rozsudkom Okresného súdu Prešov, sp. zn. 5T/21/2009 zo dňa 11.06.2010 bola zaviazaná manželom P. a Q. Y., bytom M. X, O. uhradiť spôsobenú škodu vo výške 40.138,09 EUR, ktorý následne v odvolacom konaní potvrdil aj Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 6To/23/2010 zo dňa 20.11.2012, pričom nedisponovala iným majetkom, z ktorého by mohlo dôjsť k uspokojeniu veriteľov, čím takto svojím konaním manželom Y. spôsobila škodu vo výške 40.138,09 EUR,

p r e t o ž e tento skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci.

o d ô v o d n e n i e :

Samosudca Okresného súdu Prešov uznesením pod sp. zn. 4T/123/2017 zo dňa 28.11.2017 podľa § 215 ods. 1 Tr. poriadku zastavil trestné stíhanie obvinenej Q. O., nar. XX. X. XXXX v O., na ktorú bola podaná dňa 16. 11. 2017 obžaloba prokurátora Okresnej prokuratúry v Prešove, sp. zn. 1 Pv 459/15/7707-45, pre prečin poškodzovanie veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. a), ods. 4 Tr. zákona, ktorý mala spáchať tak, že

dňa 20.04.2011 v meste Prešov ako darca uzatvorila darovaciu zmluvu s obdarovaným M. O., ktorou previedla nehnuteľný majetok nachádzajúci sa v k. ú. Beniakovce zapísaný na LV č. XXX, a to rodinný dom so súpisným číslom XXX stojaci na parcele registra CKN č. XXX/XX, pozemok parcely registra CKN č. XXX/XX o výmere 723 m² - zastavané plochy a nádvorcia, pozemok parcely registra CKN č. XXX/XX o výmere 159 m² - zastavané plochy a nádvorcia, pozemok parcely registra CKN č. XXXX/XX

o výmere 214 m² - ostatné plochy v celkovej hodnote 143.000,- EUR na syna M. O., bytom V. XX, O., kde k povoleniu vkladu došlo Rozhodnutím Správy katastra Košice - okolie, číslo vkladu: V XXXX/XX zo dňa 22.06.2011, a to aj napriek tomu, že rozsudkom Okresného súdu Prešov, sp. zn. 5T/21/2009 zo dňa 11.06.2010 bola zaviazaná manželom P. a Q. Y., bytom M. X, O. uhradiť spôsobenú škodu vo výške 40.138,09 EUR, ktorý následne v odvolacom konaní potvrdil aj Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 6To/23/2010 zo dňa 20.11.2012, pričom nedisponovala iným majetkom, z ktorého by mohlo dôjsť k uspokojeniu veriteľov, čím takto svojím konaním manželom Y. spôsobila škodu vo výške 40.138,09 EUR,

pretože tento skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci.

Proti tomuto uzneseniu podal v zákonom stanovenej lehote prokurátor sťažnosť, ktorú odôvodnili tým, že sa nestotožnil s konštatovaním súdu a to z dôvodu, že pohľadávka poškodených existovala už pred rozhodnutím súdu v trestnom konaní a vznikla už vylákaním prostriedkov po uzatvorení zmluvy s poškodenými. Pre existenciu pohľadávky nie je nevyhnutné jej potvrdenie prostredníctvom rozhodnutia štátneho orgánu ale to, či reálne nastali skutočnosti zakladajúce na jednej strane povinnosť plniť a na druhej strane oprávnenie plnenie požadovať. Jednou z takýchto skutočností je aj inštitút zodpovednosti za spôsobenie škody trestným činom. Rozhodnutie štátneho orgánu, ktorým je takáto pohľadávka potvrdená, ma totiž len deklaratórne a nie konštitutívne účinky, pričom obvinená po vydaní rozsudku Okresného súdu Prešov sp. zn. 5T/21/2009 konala v tom úmysle, aby uspokojenie pohľadávky poškodených bolo zmarené. Nesúhlasí ani s tým, aby sa jednalo o občiansko-právny spor a uplatnenie zásady „ultima ratio“. Namietá aj to, že samosudca rozhodol o zastavení trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 Tr. poriadku bez uvedenia konkrétneho písma uvedeného ustanovenia, čo činní taktiež uvedené rozhodnutie nezákonným. Navrhol podľa § 194 ods. 1 písm. a/ Tr. poriadku zrušiť napadnuté uznesenie.

Na podklade podanej sťažnosti prokurátorom krajský súd podľa § 192 ods. 1 Tr. poriadku preskúmal správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, ako aj konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia, a dospel k záveru, že sťažnosť je čiastočne dôvodná.

Z trestného spisu Okresného súdu Prešov sp. zn. 4T/123/2017 vyplýva, že prokurátor Okresnej prokuratúry Prešov podal dňa 16.11.2017 obžalobu na Q. O. pre prečin poškodzovanie veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. a), ods. 4 Tr. zákona, na skutkovom základe uvedenom v tejto obžalobe.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia prvostupňového súdu okrem iného vyplýva, že objektívna stránka skutkovej podstaty žalovaného trestného činu spočíva mimo iné v tom, že konaním, ktoré predpokladá ustanovenie § 239 ods. 1 písm. a/ až d/ Tr. zákona má dôjsť k čo i len čiastočnému zmareniu uspokojenia svojho veriteľa. Z dikcie predmetného ustanovenia je zrejmé, že ide o ochranu veriteľov pred úmyselným konaním dlžníkov v snahe zmariť uspokojenie veriteľov, pričom ochrana sa poskytuje splatným pohľadávkam. V danom prípade záväzok dlžníka v čase prevodu predmetnej nehnuteľnosti (darovacia zmluva zo dňa 20.4.2011) nebol ešte splatným - keďže ešte neuplynula lehota vykonateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorá začala plynúť až uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6To/23/10 zo dňa 20.11.2012, kedy sa priznal poškodeným nárok na náhradu škody. Právny poriadok Slovenskej republiky v takýchto prípadoch poskytuje ochranu veriteľom prostredníctvom ustanovenia § 42a Občianskeho zákonníka upravujúcej odporovateľnosť právnych úkonov, pričom táto ochrana je nepomerne širšia ako poskytuje Trestný zákon v predmetnom ustanovení. Súd prvého stupňa posudzoval, či konanie, ktoré je kladené obvinenej v obžalobe prokurátora za vinu je spôsobilé pri jeho preukázaní na hlavnom pojednávaní pri zachovaní princípov totožnosti skutku naplniť skutkovú podstatu prečinu kladeného obvinenej za vinu, respektíve iného trestného činu. Podľa názoru súdu aj keby skutok kladený obvinenej v obžalobe prokurátora za vinu bol pred súdom nepochybne preukázaný, nenaplnoval by objektívnu stránku trestného činu poškodzovanie veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. a), ods. 4 Tr. zákona a to v časti „zmarila uspokojenie veriteľa“ keďže v čase konania obvinenej ešte nebola pohľadávka veriteľa voči nej ako dlžníčke splatná. V tomto prípade ide občiansko-právny vzťah medzi veriteľom a dlžníkom, akokoľvek prípadne morálne odsúdeniahodný a nemal byť predmetom trestného konania. Podľa okresného súdu sa žiadalo už v prípravnom konaní postupovať v súlade so zásadou trestného konania „ultima ratio“, keďže trestné stíhanie má byť použité na riešenie právnych vzťahov ako posledný, krajný prostriedok.

S takto uvedenými závermi okresného súdu sa v celom rozsahu stotožnil aj krajský súd a keďže v dvojinštancnom súdnom konaní rozhodnutia súdov tvoria jednotu, preto pokiaľ aj sťažnostný súd dospeje k záverom zhodným so závermi súdu prvého stupňa, vyjadrenými v dôvodoch jeho rozhodnutia, bolo by nadbytočné tieto vo svojom rozhodnutí opakovať, a preto v podrobnostiach poukazuje aj na dôvody, na ktorých súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie.

Zároveň sťažnostný súd k vyššie uvedenému ešte dodáva nasledovné. V prvom rade je potrebné uviesť, že prečin poškodzovania veriteľa podľa § 239 Tr. zákona patrí medzi tzv. úpadkové delikty. Objektom tohto trestného činu je teda ochrana majetkových práv veriteľov. Ide o právo veriteľa na uspokojenie jeho pohľadávky, ktorú má voči páchatelovi - dlžníkovi. Dlžník čiastočne zmarí uspokojenie pohľadávky svojho veriteľa najmä tým, že reálne alebo fiktívne zmenší svoj majetok niektorým z konaní uvedených v § 239 ods. 1 písm. a) až d) Tr. zákona, v dôsledku čoho veriteľ nemôže dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky v tom rozsahu, ako by tomu bolo v prípade, keby dlžník uvedeným spôsobom nekonal. Predpokladom trestnej zodpovednosti za tento trestný čin je úmyselné zavinenie páchatel'a, ktorý ako dlžník konaná s cieľom vyhnúť sa plnému uspokojeniu veriteľa, prípadne vykonáva určité skutočné či fiktívne dispozície so svojím majetkom, pričom si za takýchto okolností musí byť vedomý toho, že jeho konanie môže mať takýto následok, a pre prípad, že ho spôsobí, je s tým uzrozumený. Uzrozumenie páchatel'a v tomto zmysle možno posudzovať z jeho konkrétnych krokov.

Uspokojením veriteľa sa rozumie poskytnutie takého plnenia v prospech veriteľa, ktoré je obsahom záväzkového vzťahu medzi ním a dlžníkom podľa dôvodu vzniku tohto vzťahu (napr. zaplatenie kúpnej ceny, poskytnutie náhrady škody a pod.). Predpokladom teda je, že pohľadávka veriteľa je už splatná (zrovnaj § 563 a nasl. Občianskeho zákonníka, § 340 a nasl. Obch. Z.)

Podľa § 2 ods. 4 Tr. poriadku každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

Podľa § 46 ods. 3 Tr. poriadku, prvá veta poškodený, ktorý má podľa zákona proti obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená trestným činom, je tiež oprávnený navrhnúť, aby súd v odsudzujúcom rozsudku uložil obžalovanému povinnosť nahradiť túto škodu.

Podľa § 164 ods. 1 písm. a) Tr. poriadku v rozsudku, ktorým sa rozhoduje o vine, uvedie súd aj výrok o náhrade škody, ak bol nárok na jej náhradu riadne a včas uplatnený.

Podľa § 183 ods. 1 písm. b) bod 3. Tr. poriadku rozsudok je právoplatný, a ak neustanovuje tento zákon niečo iné, aj vykonateľný, ak zákon síce proti nemu pripúšťa odvolanie, ale podané odvolanie bolo zamietnuté.

Podľa § 287 ods. 1 Tr. poriadku ak súd odsudzuje obžalovaného pre trestný čin, ktorým spôsobil inému škodu, uvedenú v § 46 ods. 1, uloží mu spravidla v rozsudku, aby ju poškodenému nahradil, ak bol nárok riadne a včas uplatnený. Súd uloží obžalovanému vždy povinnosť nahradiť neuhradenú škodu alebo jej neuhradenú časť, ak jej výška je súčasťou popisu skutku uvedeného vo výroku rozsudku, ktorým bol obžalovaný uznaný za vinného, alebo ak ide o náhradu morálnej škody spôsobenej úmyselným násilným trestným činom podľa osobitného zákona, ak škoda nebola dosiaľ uhradená.

V § 2 odseku 4 citovaného ustanovenia je upravená zásada prezumpcie neviny. Táto zásada vychádza z úpravy ustanovenej v čl. 50 ods. 2 ústavy a v čl. 40 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd. Zásada prezumpcie neviny je upravená aj v čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Čo sa týka nároku poškodeného, o tom sa rozhoduje v tzv. adhéznom konaní (§ 287 a 288), ktoré je však súčasťou trestného konania, pričom nie je jeho samostatnou časťou, ale konanie a rozhodovanie v ňom prebieha kontinuálne ako súčasť súdneho konania, resp. konania a rozhodovania o vine, resp. nevine obžalovaného. Osobitosťou adhézneho konania je, že o návrhu poškodeného sa rozhoduje s použitím hmotného práva iného právneho odvetvia ako trestného práva (najmä občianskeho práva), ale vždy s aplikáciou ustanovení Trestného poriadku (nemožno použiť napr. ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku).

Ak súd rozhoduje rozsudkom a vyslovil vinu obžalovaného zo spáchania trestného činu, ktorým inému spôsobil majetkovú škodu, a pokiaľ tomu nebráni zákonná prekážka (napr. uplatnenie nároku v rozpore s požiadavkami uvedenými v

§ 46 ods. 3), obžalovanému sa uloží povinnosť nahradiť škodu, ak je jej výška súčasťou opisu skutku uvedeného vo výroku rozsudku (§ 287 ods. 1), pokiaľ škoda vo výške uvedenej v skutku už nebola uhradená.

Z preložených listinných dôkazov v prejednávanej veci ako aj z popisu skutku uvedeného v obžalobe je zrejmé, že obvinenej sa kladie za vinu darovanie nehnuteľnosti a to majetok nachádzajúci sa v k. ú. Beniakovce zapísaný na LV č. XXX - rodinný dom a k tomu prináležiacim pozemkom synovi M. O. a to aj napriek tomu, že rozsudkom Okresného súdu Prešov, sp. zn. 5T/21/2009 zo dňa 11.06.2010 bola zaviazaná poškodeným manželom P. a Q. Y., bytom M. X, O. uhradiť spôsobenú škodu vo výške 40.138,09 EUR, ktorý následne v odvolacom konaní potvrdil aj Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 6To/23/2010 zo dňa 20.11.2012, pričom následne už nedisponovala iným majetkom, z ktorého by mohlo dôjsť k uspokojeniu veriteľov, čím takto svojím konaním manželom Y. spôsobila škodu vo výške 40.138,09 EUR.

Je pravdou, že obvinená bola vyššie zmieneným rozsudkom okresného súdu uznaná za vinnú a súčasne je bola uložená aj povinnosť nahradiť spôsobenú škodu poškodeným, ale voči tomuto rozsudku čo do výroku o vine, treste a náhrade škody podala obvinená odvolanie. Z uvedeného je preto zrejmé, že predmetný rozsudok nemohol a ani nenadobudol právoplatnosť a ani vykonateľnosť. To nastalo až po vyhlásení uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6To/23/2010 dňa 20.11.2012, ktorým bolo v tom čase proti nej vedenom trestnom konaní zamietnuté odvolanie obvinenej. Teda až týmto okamihom mohol nadobudnúť právoplatnosť a vykonateľnosť aj výrok o náhrade škody.

Ako bolo už konštatované, na páchatela, v súlade so zásadou prezumpcie neviny, sa hľadá na nevinného, až do okamihu, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu. Len ak je páchatel uznaný za vinného, je mu možné uložiť okrem iného aj povinnosť nahradiť spôsobenú škodu. Ak sa na páchatela hľadá ako na nevinného až do okamihu právoplatného odsúdenia, nemožno ani výroku o náhrade škody priznať jeho skoršie účinky ako až právoplatnosťou výroku o vine, na ktorý je táto povinnosť bezprostredne viazaná.

Obvinená Q. O. previedla zmieňované nehnuteľnosti darovacou zmluvou na svojho syna M. O. síce po vynesení odsudzujúceho prvostupňového rozsudku, avšak voči ktorému vo všetkých jeho výrokoch bol podaný opravný prostriedok z jej strany, o ktorom bolo rozhodnuté až po skoro dva a pol roku. Teda v čase prevodu nehnuteľnosti obvinenou poškodený nemali voči nej splatnú pohľadávku, pretože k jej právoplatnému (aj vykonateľnému) priznaniu došlo až v spojení s rozhodnutím krajského súdu. Až týmto uznesením odvolacieho súdu bolo právoplatne rozhodnuté o tom, že obvinená sa dopustila tam súdeného konania, teda spáchala žalovaný trestný čin, za ktorý bola uznaná aj za vinnú a až následne bolo možné potvrdiť aj rozhodnutie súdu prvého stupňa vo vzťahu k výroku o náhrade škody. Obvinená deklarovala, že bola zo strany jej právneho zástupcu ubezpečovaná o tom, že jej odvolanie voči vtedy vedenej trestnej veci bude úspešné a teda sa na ňu nebude vzťahovať ani uložená povinnosť nahradiť škodu poškodeným.

V čase kedy previedla/darovala rodinný dom s pozemkami nemohla predvídať, či jej odvolanie bude alebo nebude úspešné teda, že či bude oslobodená spod obžaloby, vec vrátená súdu prvého stupňa na nové prejedanie a rozhodnutie, alebo či jej odvolanie zamietnuté, ako sa tomu nakoniec stalo. Ani krajský súd preto po vyhodnotení všetkých zabezpečených dôkazov nedospel k záveru, aby takto žalovaný skutok vykazoval všetky obligatórne znaky trestného činu predpokladaného skutkovou podstatou prečinu poškodzovanie veriteľa podľa § 239 ods. 1 písm. a), ods. 4 Tr. zákona, pretože až právoplatnosťou zmieneného rozhodnutia došlo k uloženiu povinnosti nahradiť škodu poškodeným, čím sa až týmto okamihom stali veriteľmi obvinenej a nimi nárokováná pohľadávka sa stala reálne existujúca a splatná.

Vo vzťahu k sťažnostným námietkam prokurátora krajský súd poukazuje na vyššie rozvedené úvahy, ktorými sa spravoval pri svojom rozhodovaní. Súčasne je potrebné vytknúť, že aj keď prokurátor navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie v zmysle § 194 ods. 1 písm. a/ Tr. poriadku, v ďalšom už nekonkretizuje, ako by mal nadriadený súd rozhodnúť, čo spôsobuje nepreskúmateľnosť jeho sťažnostného návrhu.

Taktiež je potrebné upriamiť do budúca pozornosť prokurátora pri podávaní obžalôb pri trestnom čine poškodzovania veriteľa v zmysle § 239 Tr. zákona aj na to, že ak konanie páchatel'a má spočívať v tom, že darovacou zmluvou prevedie svoj majetok na inú osobu, takéto konanie nenapĺňa kvalifikačný pojem „inak odstránil svoj majetok“. Z viacerých alternatív konania páchatel'a v zmysle § 239 ods. 1 písm. a/ Tr. zákona však prichádzalo do úvahy posúdenie konanie páchatel'a ako „predanie“ svojho majetku, vzhľadom k tomu, že obvinený daruje svoj majetok, prípadne jeho časť obdarovanému. Takémuto konaniu najlepšie odpovedá práve pojem „predá“, ktorého podstata spočíva v prevedení majetku na inú osobu bez získania zodpovedajúcej protihodnoty použiteľnej k uspokojeniu pohľadávky veriteľa. Pre porovnanie s tým sa pod pojem „inak odstráni“ zahrnujú prípady, kedy dlžník ukryje svoj majetok alebo jeho časť, a tým ho znepriístupní iným osobám vrátane veriteľa, ale naďalej si uchováva možnosť s týmto majetkom disponovať, prípadne ho i využívať. Darovaním páchatel' inak neodstránil svoj majetok, ale ho predal na úkor uspokojenia pohľadávky svojho veriteľa.

Je ale potrebné súhlasiť s prokurátorom namietanou neurčitosťou výroku napadnutého uznesenia, z ktorého znenia nie je zrejmé, podľa ktorého písmena § 215 ods. 1 Tr. poriadku okresný súd trestné stíhanie obvinenej zastavil. Sťažnostný súd preto čiastočne vyhovel sťažnosti prokurátora, vytknutú nesprávnosť napravil a rozhodol spôsobom uvedeným vyššie.

To boli podstatné dôvody, pre ktoré krajský súd rozhodol spôsobom uvedeným vo výrokovej časti tohto uznesenia.
jednohlasne

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu ďalší riadny opravný prostriedok nie je prípustný.